

ІСТОРІЯ

УДК 37(091)(477.83)"1939/1941":35.075.5

Микола ГАЛІВ,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії України
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Україна, Дрогобич) halivm@yahoo.com

ФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ НА ДРОГОБИЧЧИНІ У 1939–1941 РР.

У статті проаналізовано формування адміністративних органів управління освітою у Дрогобицькій області УРСР у період початкового утвердження радянської влади (1939–1941 рр.), становлення їх структури і наповнення кадрами, організаційно-управлінську діяльність.

Ключові слова: адміністративні органи управління, система освіти, Дрогобицька область.
Лит. 31.

Mykola HALIV,

Ph.D. in Education, Associate Professor of Ukraine Modern History Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Ukraine, Drohobych) halivm@yahoo.com

THE ADMINISTRATIVE EDUCATION AUTHORITIES FORMATION IN DROHOBYCH REGION DURING 1939–1941

The administration education authorities formation in USSR Drohobych region is analyzed in the article during the beginning of the Soviet regime establishment (1939–1941), the incipencing their structure and personnel content, organizational and management activities.

Key words: government administration, education system, Drohobych region.
Ref. 31.

Николай ГАЛИВ,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры новой и новейшей истории Украины
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана
Франко (Украина, Дрогобыч) halivm@yahoo.com

ФОРМИРОВАНИЕ АДМІНІСТРАТИВНЫХ ОРГАНОВ УПРАВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЕМ НА ДРОГОБЫЧЧИНЕ В 1939–1941 ГГ.

В статье проанализировано формирование административных органов управления образованием в Дрогобычской области УССР в период начального утверждения советской власти (1939–1941 гг.), становление их структуры и наполнение кадрами, организационно-управленческую деятельность.

Ключевые слова: административные органы управления, система образования, Дрогобычская область.

Лит. 31.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку української історичної науки значна увага присвячується вивченню освітніх заходів радянської влади на теренах західноукраїнських областей, приєднаних 1939 р. до СРСР, де лише протягом

© Галів М. Формування адміністративних органів управління освітою на Дрогобищччині у 1939–1941 рр.

року-двох більшовицький режим зробив спробу запровадити власну систему освіти, яку, зауважимо, формував та апробував майже два попередні десятиліття. Тож актуальність теми зумовлена потребою проаналізувати побудову радянських органів управління освітою в Західній Україні (1939–1941), що, по-перше, диктується сучасними завданнями розвитку української історично-педагогічної науки, спрямованими на дослідження усіх аспектів історії вітчизняної освіти, а по-друге, детермінується майже цілковитою відсутністю досліджень із окресленої проблематики в українській історичній науці.

Аналіз досліджень. Дослідження проблем становища освіти на західноукраїнських землях у початковий період Другої світової війни мають уже півстолітню історію. В радянський період було написано чимало праць, присвячених встановленню радянської влади в Західній Україні, зокрема й на Дрогобищині. У монографіях Б. Бабія [1], С. Белоусова [3], В. Варецького [5], І. Кошарного [14–16], Д. Ярумчака [30], численних статтях і колективних дослідженнях [17; 22; 23; 28] зібрано значний фактичний матеріал щодо цієї проблеми, з-поміж іншого розкрито й зміни у сфері освіти. Протягом 1990–2010 рр. світ побачила низка цікавих праць, що стосуються історії західних земель України в період початкової радянської влади. Серед них слід назвати роботи В. Барана і В. Токарського [2], І. Гаврилів і Г. Марискевича [19], В. Ковалюка [13], І. Лучаківської [18], В. Мірчука [20]. Проте в згаданих працях майже завжди оминалася проблема формування органів управління освітою в регіоні.

Мета статті – проаналізувати формування адміністративних органів управління освітою у Дрогобицькій області УРСР протягом 1939–1941 рр.

Виклад матеріалу. Одним з першочергових завдань радянської влади на новоприєднаних землях була реорганізація системи освіти на радянський зразок. Проте для цього, передовсім, потрібно було створити місцеві органи управління освітою. Як відомо, зі вступом Червоної армії в міста і села Західної України майже одразу утворювалися нові органи влади – тимчасові управління. Так, наприкінці вересня 1939 р. у Дрогобичі було утворене тимчасове управління на чолі з О. Г. Загородним – секретарем з питань пропаганди Миколаївського обкому КП(б)У. До його складу входили чотири представники партії, НКВС, армії. Завдання тимчасового управління полягало у налагодженні роботи транспорту, підприємств, охорони порядку, ліквідації безробіття, неграмотності, забезпечення постачання міста продовольством [4, 273–274]. Серед підпорядкованих йому відділів (промислового, торгівельного та ін.) існував і відділ народної освіти, на плечі якого лягала відповідальність щодо запровадження безкоштовної, обов'язкової освіти рідною мовою.

Тимчасові управління у повітових містах колишнього Львівського та Станіславського воєводств підлягали тимчасовим управлінням у Львові й Станіславі. Тож, відповідно, відділи освіти тимчасових управлінь Дрогобича, Самбора, Перемишля, Рудок, Мостиськ, Добромилля та інших міст керувалися вказівками зі Львова, а Стрия, Турки, Жидачева – зі Станіслава. Однак, плануючи поширення радянського територіально-адміністративного поділу на анексовані землі, більшовики визначалися з кадрами, які, на їхню думку, будуть спроможні ефективно реалізовувати політику компартії та уряду на місцях. 27 листопада 1939 р. ЦК КП(б)У своєю постановою затвердило не лише склад бюро обкомів західних областей УРСР, а й визначило членів обласних виконавчих комітетів. Згідно з цим рішенням, завідувачем відділу народної освіти Дрогобицького облвиконкому став В. Г. Кравець – колишній завідувач Лозівського райвідділу народної освіти Харківської області [26, 43].

Постановою Верховної ради УРСР від 4 грудня 1939 р. було утворено Дрогобицьку область, а отже незабаром офіційно розпочали діяльність обласні органи управління, зокрема й облвно. Йому підлягали відділи освіти при повітових виконкомах. У грудні 1939 – січні 1940 рр. Дрогобицька область налічувала 10 повітів (Доброміль, Дрогобич, Лісько, Мостиська, Перемишль, Рудки, Самбір, Стрий, Турка, Жидачів) [31, 60–61]. На їх місці за ухвалою політбюро ЦК КП(б)У від 10 січня 1940 р. утворено 29 районів, в управлінській системі яких, звісно ж, з'явилися районні відділи освіти.

На той час обласні відділи народної освіти були доволі розгалуженими структурами і налічували 52 – 58 працівників. Вони склалися з восьми секторів (шкільний, дошкільний, дитячих будинків, освіти дорослих, бібліотек, музеїв, політичної освіти і спеціальний) та восьми підвідділів (кадри, планування, бухгалтерія, статистика, адміністрація, контроль, інспектор музеїв тощо). У районних відділах народної освіти працювало 5–10 осіб. Їх кількість залежала від чисельності населення в районі (до 20 тисяч – 5 осіб, до 80 тисяч – 10 осіб) [31, 301]. На жаль, до сьогодні не збереглися документи, де висвітлювався б кількісний склад Дрогобицького облвно та усіх 29 райвно області. Зауважимо, що завідувачам місцевих відділів освіти підлягали ще й шкільні інспектори. Початково через нестачу кадрів ці посади займали власне місцеві освітяни. Так, шкільним інспектором у Старому Самборі до початку 1940 р. працював поляк (ім'я та прізвище невідомі), згідно зі спогадами – «гімназійний професор і партійний» (згодом його було репресовано) [11, 38]. У сільських громадах призначалися громадські інспектори при радах. Оскільки ними були переважно керівники шкіл, то на виконання інспекторських обов'язків у них зазвичай не вистачало часу, адже мусили працювати у власних школах [31, 301–302].

Структурне формування керівних органів освіти у Дрогобицькій області тривало протягом 1940 р., особливо у зв'язку зі створенням Ходорівського та ліквідацію Бориславського району, постановою РНК УРСР від 26 лютого 1940 р. (зобов'язувала до 5 квітня повністю укомплектувати кваліфікованими працівниками дошкільні відділи, сектори дитячих будинків обласних і міських відділів народної освіти), і завершилося наприкінці цього року. 16 листопада 1940 р. РНК УРСР прийняла ухвалу «Про поліпшення праці політично-освітніх інституцій УРСР». Згідно з нею, в обласних відділах освіти створювалися спеціальні політично-освітні відділи, які відповідали за провадження ідеологічно-політичної праці в загальноосвітніх навчальних закладах [31, 319].

Кадрове укомплектування управлінських освітніх органів проводилося доволі швидко за рахунок надісланих працівників зі східних областей України, а також Росії. Наприклад, на початку 1940 р. на посаду завідувача Дублянським районним відділом народної освіти призначено колишнього директора середньої школи м. Алупка (Кримська АРСР) росіянина за національністю Костянтина Жидкова, на посаду завідувача відділу народної освіти Журавненського району – колишнього заввідділом народної освіти м. Лебедин Сумської області українця Анатолія Павлюченка [8, 51–52]. Керівництво позашкільним вихованням дітей та молоді покладалося здебільшого на функціонерів комсомолу, які теж скеровувалися до Дрогобицької області зі східних областей УРСР. Так, бюро обкому 29 грудня 1939 р. затвердило члена КП(б)У Никифора Кобилицького на посаду завідувача відділу піонерів та шкільної молоді Дрогобицького міськкому ЛКСМУ [6, 49]. 5 лютого 1940 р. секретарем з питань шкіл і піонерської роботи обкому ЛКСМУ призначено Федора Трегуба [7, 66].

Зрештою, усі завідувачі райвно, директори середніх та переважної більшості неповних середніх шкіл були за подібними «скеруваннями». Безумовно, посади керівників

навчальних закладів займали освітяни, надіслані зі східних областей. Так, директором створеної 10 січня 1940 р. школи № 1 (колишня «Рідношкільна» українська гімназія ім. І. Франка в поєднанні зі школою ім. Т. Шевченка) став Олександр Дегтярьов, а попередній директор гімназії Михайло Бараник обійняв посаду заступника [25, 23; 29, 463]. Проте у перші місяці радянської влади відчувався брак приїжджих кадрів. Про це свідчить факт виконання В. Г. Кравцем на січень 1940 р. функцій не лише очільника обласного відділу освіти, а й завідувача Мостиського райвно [6, 18]. Аналіз архівних документів дає змогу скласти перелік завідувачів повітово-районних відділів освіти Дрогобицької області станом на грудень 1939 – січень 1940 р. (див. таблицю 1).

Таблиця 1. Завідувачі повітових/районних відділів народної освіти в Дрогобицькій області (грудень 1939 – січень 1940 рр.)

№ п/п	Районний відділ народної освіти	Ім'я (ініціали), прізвище	Член КП(б)У
1	Бірчанський	Ф. В. Кульбашний	невідомо
2	Бориславський	М. Х. Поліщук	невідомо
3	Добромільський	Генрик Вільгельмович Фрайдис	ні
4	Дрогобицький	Степан Григорович Козюра (на 10.12.1939 р.) К. Л. Авраменко (на січень 1940 р.)	так невідомо
5	Дублянський	А. А. Бутенко	невідомо
6	Жидачівський	Семен Володимирович Данильчук	так
7	Журавненський	С. Н. Августінов	невідомо
8	Комарнівський*	–	–
9	Комарницький* / Висоцький**	–	–
10	Крукеницький	П. Ф. Коробко	невідомо
11	Лавочненський	К. Ф. Григоренко	невідомо
12	Лісківський	Пилип Володимирович Кізім	так
13	Меденицький	П. Т. Шкурат	невідомо
14	Медицький	М. Д. Кухенко	невідомо
15	Миколаївський	В. Ф. Смеричинський	невідомо
16	Мостиський	В. Г. Кравець	так
17	Новострілівський	І. К. Ворона	невідомо
18	Перемишльський	Олександр Якович Таран (на 10.12.1939р.) П. Т. Осадчий (на 15.1.1940)	так невідомо
19	Підбузький*	–	–
20	Рудківський	Феодосій Данилович Козуб	так
21	Самбірський	Тадей Фердинандович Юрасек (на 10.12.1939р.) І. С. Кобець (на 15.1.1940р.)	ні
22	Сколівський	Н.П. Короткий	невідомо
23	Судовишнянський*	–	–
24	Старосамбірський	П. О. Філь	невідомо
25	Стрийський	Олекса Іванович Николаєнко*** Н. А. Синогубки (на 15.1.1940 р.)	так невідомо
26	Стрілівський	А. Д. Лаврентьєв	невідомо
27	Устрикодолішній (Нижньоустрицький)	В. А. Добровольський	невідомо
28	Турківський	Я. С. Ейдельман	невідомо
29	Хирівський	С. К. Ярош	невідомо

* у складі виконавчих комітетів Комарнівського, Підбузького, Судовишнянського, Висоцького районів на 15.1.1940 р. не згадуються завідувачі райвно. Можливо, на той час їх посади були вакантними.

** у лютому 1940 р. центр Комарницького району, у зв'язку з відсутністю придатних будівель для розміщення радянської адміністрації в с. Комарники, було перенесено до с. Висоцьке Вишне. Саме тому подаємо подвійну назву цього району.

*** у січні 1940 р. О. І. Николаєнко очолив відділ народної освіти м. Стрий.

Джерело: ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп.1. – Спр. 1. – Арк. 17–21; Спр. 14. – Арк. 11–17.

На жаль, зважаючи на відсутність даних, не можна назвати усіх керівників міських відділів освіти Дрогобицької області. Відомо, однак, що станом на січень 1940 р. завідувачем Стрийського МВНО був О. Николаєнко, Перемишльського – О. Таран [7, 19], на листопад того ж року Дрогобицького – А. Москаленко [21, 4]. Аналогічну посаду у Бориславі, ймовірно, займав І. Коворотний [24, 108]. Важко також простежити плинність керівних освітянських кадрів на Дрогобиччині протягом 1939 – 1941 рр. Звісно, не усі названі у таблиці 1 керівники відділів освіти працювали на своїх посадах до німецько-радянської війни. Зокрема, серед евакуйованих з області у червні 1941 рр. були завідувач Стрілківського райвно С. С. Склярова, завідувач Миколаївського райвно І. Є. Яковенко [10, 4–4зв].

Представники освітянської управлінської ланки часто входили до складу партійно-радянських органів влади, ставали членами різного рівня парткомів (за умови, що були членами більшовицької партії) та виконавчих органів управління. Так, у грудні 1939 р. до складу бюро Перемишльського повіткому КП(б)У увійшов О. Таран – заввідділом народної освіти [6, 16]. На січень 1940 р. він уже в ранзі завідувача Перемишльського міськквонно був членом міськкрани [7, 19]. Керівника відділу освіти м. Стрий О. Николаєнка також делегували до міськкрани [7, 19]. У січні 1940 р. до складу бюро Крукеницького райкому партії увійшов завідувач райвно В. Коробко, а в бюро Бірчанського райкому – заврайвно Ф. Кульбашний [7, 7].

Управлінську діяльність відділи освіти в області та районах здійснювали не лише за допомогою наказів та інструкцій, проведення різноманітних засідань, зборів, нарад (на рівні області наради проводилися із завідувачами районних і міських відділів освіти, інколи залучалися й директори середніх шкіл, представники освітянської профспілки тощо). До обов'язків заврайвно належало і регулярне інспектування шкіл (особисто або при допомозі шкільних інспекторів). Щоправда, у цьому питанні не завжди все було гаразд. Зокрема, напередодні 1940/41 навч. року завідувач Меденицького РВНО П. Шкурат відвідав лише 6 шкіл, та і в тих не зробив жодних висновків. Обласна нарада завідувачів районними, міськими відділами народної освіти та голів райвиконкомів спілки вчителів 25–26 жовтня 1940 р. констатувала невиконання працівниками райвно графіку обстежень шкіл у Крукеницькому районі, а також недостатню роботу в цьому напрямі завідувачів Стрийським та Бориславським МВНО [12, 3].

Безумовно, у своїй діяльності відділи освіти керувалися настановами обласної, районних і міських парторганізацій, які не лише видавали постанови щодо радянської освіти на Дрогобиччині, а й навіть визначали план роботи нарад працівників освіти. Так, 24 жовтня 1940 р. бюро Дрогобицького обкому КП(б)У дозволило обласному відділові народної освіти скликати дводенну нараду завідувачів районними та міськими відділами народної освіти, голів райкомів спілок вчителів та комсоргів ЦК ЛКСМУ з таким порядком дня: 1) попередні підсумки навчально-виховної роботи за першу чверть навчального року; 2) порядок закінчення навчально-виховної роботи в школі у першій чверті; 3) політвиховна робота серед вчителів області; 4) стан та завдання роботи клубів і хат-читалень у районах області; 5) облік і шкільна документація. Тоді ж бюро дало дозвіл обласному відділу народної освіти на проведення 27 жовтня 1940 р. одноденного семінару із завідувачами райвно щодо спецроботи [9, 48].

Однак повсякденна діяльність відділів освіти часто залежала від особистих якостей та поглядів керівника. Окремі з них лояльно ставилися до місцевого вчительства. Для прикладу, педагог М. Синиця доволі прихильно згадує про завідувача Старосамбірським районним відділом народної освіти. «Атмосфера в старосамбірському РВНО

в порівнянні з РВНО інших районів була для вчительства виїмково можлива, а навіть приязна. Нашим РВНО оволоділи білі духи, за винятком завідувача Хвилі (П. Філя. – М. Г.), котрий, зрештою, в порівнянні з завідувачами РВНО інших районів був ходячою добротою і, здається, нікому з районного вчительства не зашкодив. Вправді, на всіх учительських збіговиськах маніфестував і боготворив геніального вождаку (Й. Сталіна. – М. Г.) і його спілку, але щодо щирости цього мало вчительство деякі сумніви. Натомість безсумнівним було його почуття національної приналежності, хоч би з цього факту, що за столиками свого бюро понасаджував самих українців, сумнівних для нього щодо червоної краски...» [27, 2].

Висновки. Отже, нова влада доволі швидко підпорядкувала собі місцеву систему освіти, організувавши ідентичну з рештою регіонів СРСР структуру управління. До кінця 1940 р. були повністю сформовані обласний, міські та районні відділи народної освіти, призначено їх начальників, керівників відділів, шкільних інспекторів. Майже уся управлінська номенклатура формувалася з надісланих зі східних областей УРСР або й РРФСР партійних та радянських діячів. На жаль, визначити рівень їх професійної компетентності не видається можливим, хоча для більшості з них призначення на нові посади в Дрогобицькій області було підвищенням по службі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабій Б. М. Возз'єднання Західної України з Українською РСР / Б. М. Бабій. – К. : Вид-во АН УРСР, 1954. – 194 с.
2. Баран В. К. Україна: західні землі : 1939–1941 рр. / В. К. Баран, В. В. Токарський. – Л. : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. – 448 с.
3. Белоусов С. М. Возз'єднання українського народу в єдиній Українській Радянській державі / С. М. Белоусов. – К. : Вид-во АН УРСР, 1951. – 166 с.
4. Брик М. В. Дрогобич / М. В. Брик, О. М. Горпинко, Я. Д. Ісаєвич та ін. // Історія міст і сіл Української РСР. Львівська область. – К. : Гол. ред. УРЕ, 1968. – С. 262–284.
5. Варецький В. Л. Соціалістичні перетворення у західних областях УРСР (в довосний період) / В. Л. Варецький. – К. : Вид-во АН УРСР, 1960. – 298 с.
6. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). – Ф. 5001. – Оп.1. – Спр. 1.
7. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп.1. – Спр. 14.
8. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп.1. – Спр. 39.
9. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп.1. – Спр. 47.
10. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп.2. – Спр. 5.
11. Дашо С. Старий Самбір (Спомин) / С. Дашо // Літопис Бойківщини. – 1974. – Ч. 1/19 (30). – С. 30–39.
12. Захарченко. Більше уваги навчально-виховній роботі в школах / Захарченко // Більшовицька правда. – 1940. – № 268 (314). – 17 листопада. – С. 3.
13. Ковалюк В. Р. Культурологічні та духовні аспекти «радянзації» Західної України / В. Р. Ковалюк // Український історичний журнал. – К., 1993. – № 2. – С. 3–17.
14. Кошарний І. Я. Культурне будівництво на Дрогобиччині в 1939–1941 роках / І. Я. Кошарний // 40 років Великого Жовтня. – Львів : Вид-во Львівського ун-ту, 1957. – С. 246–262.
15. Кошарний І. Я. У сузір'ї соціалістичної культури. Культурне будівництво у возз'єднаних областях Української РСР (1939–1958 рр.) / І. Я. Кошарний. – Львів : Вища школа, 1975. – 238 с.
16. Кошарний І. Я. Радянська Дрогобиччина / І. Я. Кошарний, М. В. Підпригоршук, І. І. Гапшенко, К. І. Скрипник. – Дрогобич : Дрогобицьке обласне вид-во, 1957. – 202 с.
17. Літянський В. В. До питання розвитку загальноосвітньої школи на Дрогобиччині / В. В. Літянський // Наукові записки Дрогобицького державного педагогічного інституту ім. Івана Франка. – Вип. III. – Дрогобич, 1957. – С. 5–32.
18. Лучаківська І. Українська інтелігенція західних областей УРСР в перші роки радянської влади (1939–1941 рр.) / Іванна Лучаківська. – Дрогобич : Відродження, 2001. – 168 с.

Галів М. Формування адміністративних органів управління освітою...

19. Марискевич Г. Галичина в роки Другої світової війни : порівняльний аналіз окупаційних режимів / Г. Марискевич, І. Гаврилів // Мандрівець. – 2009. – № 3. – С. 47–53.
20. Мірчук В. Західноукраїнське вчительство у 1939 – 1941 рр. / В. Мірчук // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – 1997. – Вип. 2. – С. 55–58.
21. Москаленко А. Навчально-виховна робота в школах Дрогобича / А. Москаленко // Більшовицька правда. – 1940. – № 274 (320). – 24 листопада. – С. 4.
22. Народна освіта Дрогобиччини за роки радянської влади. Збірник статей. – Дрогобич, 1957. – 126 с.
23. Настюк М. І. Організація і діяльність тимчасових органів народної влади в Західній Україні / М. І. Настюк, М. П. Парпан // Український історичний журнал. – 1979. – № 7. – С. 27–37.
24. Низовий Д. Борислав / Д. Низовий, Я. Садовий // Історія міст і сіл Української РСР. Львівська область. – К. : Гол. ред. УРЕ, 1968. – С. 99–115.
25. Пастух Р. Рідна школа в Дрогобичі / Роман Пастух. – Львів : Меморіал, 1991. – 61 с.
26. Сергійчук В. Український здвиг : Прикарпаття. 1939–1955 / Володимир Сергійчук. – К. : Укр. Вид. Спілка, 2005. – 840 с.
27. Синиця М. Учитель під большевицьким чоботом (спомин) / М. Синиця // Самбірські вісті. – 1941. – Ч. 28. – 9 листопада. – С. 2.
28. Соколовська Т. Г. Культурне будівництво в західних областях УРСР в перші роки Радянської влади (вересень 1939 р. – червень 1941 р.) / Т. Г. Соколовська // 40 років Великого Жовтня. – Львів : Вид-во Львівського ун-ту, 1957. – С. 224–245.
29. Сольчаник А. Д. Українська гімназія ім. Івана Франка / А. Д. Сольчаник // Дрогобиччина – земля Івана Франка. – Т. 1. – Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1973. – С. 444–466.
30. Яремчук Д. А. Розквіт народної освіти в західних областях України / Д. А. Яремчук, Л. Г. Баїк, В. К. Санівець та ін. – К. : Рад. школа, 1979. – 191 с.
31. Polityka ludnościowa i ekonomiczna ZSRR na okupowanych ziemiach polskich w latach 1939–1941 («Zachodnia Ukraina» i «Zachodnia Białoruś») / W. Bonusiak. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. – 475 s.

REFERENCES

1. Babij B. M. Vozz'jednannja Zahidnoi Ukraini z Ukrain's'koju RSR / B. M. Babij. – K. : Vid-vo AN URSSR, 1954. – 194 s.
2. Baran V. K. Ukraina: zahidni zemli: 1939–1941 rr. / V. K. Baran, V. V. Tokars'kij. – L. : Institut ukrainoznavstva im. I. Krip'jakevicha NAN Ukraїni, 2009. – 448 s.
3. Belousov S. M. Vozz'jednannja ukrains'kogo narodu v edinij Ukrain's'kij Radjans'kij derzhavi / S. M. Belousov. – K. : Vid-vo AN URSSR, 1951. – 166 s.
4. Brik M. V. Drogobich / M. V. Brik, O. M. Gorpinko, Ja. D. Isaevich ta in. // Istorija mist i sil Ukrain's'koi RSR. L'viv's'ka oblast'. – K. : Gol. red. URE, 1968. – S. 262–284.
5. Varec'kij V. L. Socialistichni peretvorennja u zahidnih oblastjah URSSR (v dovoennij period) / V. L. Varec'kij. – K. : Vid-vo AN URSSR, 1960. – 298 s.
6. Derzhavnij arhiv L'viv's'koi oblasti (dali – DALO). – F. 5001. – Op.1. – Spr. 1.
7. DALO. – F. 5001. – Op.1. – Spr. 14.
8. DALO. – F. 5001. – Op.1. – Spr. 39.
9. DALO. – F. 5001. – Op.1. – Spr. 47.
10. DALO. – F. 5001. – Op.2. – Spr. 5.
11. Dasho S. Starij Sambir (Spomin) / S. Dasho // Litopis Bojkivshhini. – 1974. – Ch. 1/19 (30). – S. 30–39.
12. Zaharchenko. Bil'she uvagi navchal'no-vihovnij roboti v shkolah / Zaharchenko // Bil'shovic'ka pravda. – 1940. – № 268 (314). – 17 listopada. – S. 3.
13. Kovaljuk V. R. Kul'turologichni ta duhovni aspekti «radjanizacii» Zahidnoi Ukraini / V. R. Kovaljuk // Ukrain's'kij istorichnij zhurnal. – K., 1993. – № 2. – S. 3–17.
14. Kosharnij I. Ja. Kul'turne budivnictvo na Drogobichchini v 1939–1941 rokah / I. Ja. Kosharnij // 40 rokiv Velikogo Zhovtnja. – L'viv : Vid-vo L'viv's'kogo un-tu, 1957. – S. 246–262.
15. Kosharnij I. Ja. U suzir'i socialistichnoi kul'turi. Kul'turne budivnictvo u vozz'ednanih oblastjah Ukrain's'koi RSR (1939–1958 rr.) / I. Ja. Kosharnij. – L'viv : Vishha shkola, 1975. – 238 s.

16. Kosharnij I. Ja. Radjans'ka Drogobichchina / I. Ja. Kosharnij, M. V. Pidprigorshhuk, I. I. Gapshenko, K. I. Skripnik. – Drogobich : Drogobic'ke oblasne vid-vo, 1957. – 202 s.
17. Litjans'kij V. V. Do pitannja rozvitku zagal'noosvitn'oi shkoli na Drogobichchini / V. V. Litjans'kij // Naukovi zapiski Drogobic'kogo derzhavnogo pedagogichnogo institutu im. Ivana Franka. – Vip. III. – Drogobich, 1957. – S. 5–32.
18. Luchakivs'ka I. Ukrains'ka inteligencija zahidnih oblastej URSS v pershi roki radjans'koi vladi (1939–1941) / Ivanna Luchakivs'ka. – Drogobich : Vidrozhennja, 2001. – 168 s.
19. Mariskevich G. Galichina v roki Drugoi svitovoi vijni : porivnjal'nij analiz okupacijnih rezhimiv / G. Mariskevich, I. Gavriliv // Mandrivec'. – 2009. – № 3. – S. 47–53.
20. Mirchuk V. Zahidnoukrains'ke vchitel'stvo u 1939–1941 rr. / V. Mirchuk // Drogobic'kij krajeznavchij zbirnik. – 1997. – Vip. 2. – S. 55–58.
21. Moskalenko A. Navchal'no-vihovna robota v shkolah Drogobicha / A. Moskalenko // Bil'shovic'ka pravda. – 1940. – № 274 (320). – 24 listopada. – S. 4.
22. Narodna osvita Drogobichchini za roki radjans'koi vladi. Zbirnik statej. – Drogobich, 1957. – 126 s.
23. Nastjuk M. I. Organizacija i dijaj'nist' timchasovih organiv narodnoi vladi v Zahidnij Ukraini / M. I. Nastjuk, M. P. Parpan // Ukrains'kij istorichnij zhurnal. – 1979. – № 7. – S. 27–37.
24. Nizovij D. Borislav / D. Nizovij, Ja. Sadovij // Istorija mist i sil Ukrains'koi RSR. L'vivs'ka oblast'. – K. : Gol. red. URE, 1968. – S. 99–115.
25. Pastuh R. Ridna shkola v Drogobichi / Roman Pastuh. – L'viv : Memorial, 1991. – 61 s.
26. Sergijchuk V. Ukrains'kij zdvig: Prikarpatja. 1939–1955 / Volodimir Sergijchuk. – K. : Ukr. Vid. Spilka, 2005. – 840 s.
27. Sinicja M. Uchitel' pid bol'shevic'kim chobotom (spomin) / M. Sinicja // Sambirs'ki visti. – 1941. – Ch. 28. – 9 listopada. – S. 2.
28. Sokolovs'ka T. G. Kul'turne budivnictvo v zahidnih oblastjah URSS v pershi roki Radjans'koi vladi (veresen' 1939 r. – cherven' 1941 r.) / T.G. Sokolovs'ka // 40 rokov Velikogo Zhovtnja. – L'viv : Vid-vo L'vivs'kogo un-tu, 1957. – S. 224–245.
29. Sol'chanik A. D. Ukrains'ka gimnazija im. Ivana Franka / A. D. Sol'chanik // Drogobichchina – zemlja Ivana Franka. – T. 1. – N'ju-Jork – Parizh – Sidnej – Toronto, 1973. – S. 444–466.
30. Jaremchuk D. A. Rozkvit narodnoi osviti v zahidnih oblastjah Ukraini / D. A. Jaremchuk, L. G. Baik, V. K. Sanivec' ta in.. – K. : Rad. shkola, 1979. – 191 s.
31. Polityka ludnosciowa i ekonomiczna ZSRR na okupowanych ziemiach polskich w latach 1939–1941 («Zachodnia Ukraina» i «Zachodnia Białoruś») / W. Bonusiak. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. – 475 s.

Статтю подано до редакції 20.02.2015 р.